

EIB-4/2012.
(EIB-57/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Európai ügyek bizottságának**
2012. február 27-én, hétfőn, 11 óra 40 perckor
az Országház főemelet 61. számú tanácstermében
megtartott üléséről

---

*A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Elnöki bevezető, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Az elnök napirend előtti tájékoztatója</i>	5
<i>Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat (2011/199/EU) kihirdetéséről szóló T/5950. számú törvényjavaslat általános vitája</i>	6
<i>Ódor Bálint szóbeli kiegészítése</i>	6
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	7
<i>Határozathozatal</i>	8
<i>Bizottsági előadó kijelölése</i>	9
<i>A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló J/5536. számú jelentés</i>	9
<i>A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló jelentés elfogadásáról szóló H/6003. számú határozati javaslat általános vitája</i>	9
<i>Az elnök felvezetője</i>	10
<i>Font Sándor előterjesztése</i>	10
<i>Kérdések, vélemények</i>	15
<i>Dr. Feldman Zsolt reflexiói</i>	18
<i>Font Sándor reflexiói</i>	19
<i>Határozathozatalok</i>	20
<i>Egyebek</i>	20

Napirendi javaslat

1. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat (2011/199/EU) kihirdetéséről szóló T/5950. számú törvényjavaslat általános vitája
2. A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló J/5536. számú jelentés
A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló jelentés elfogadásáról szóló H/6003. számú határozati javaslat általános vitája

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Dr. Hörcsik Richárd** (Fidesz), a bizottság elnöke

Bebes István (Fidesz)
 Ékes József (Fidesz)
 Ivanics Ferenc (Fidesz)
 Lipók Sándor (Fidesz)
 Dr. Mengyi Roland (Fidesz)
 Dr. Szalay Péter (Fidesz)
 Tessely Zoltán (Fidesz)
 Ughy Attila (Fidesz)
 Káli Sándor (MSZP)
 Balczó Zoltán (Jobbik)
 Bana Tibor (Jobbik)
 Murányi Levente (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Braun Márton (Fidesz) Bebes Istvánnak (Fidesz)
 Firtl Máttyás (KDNP) dr. Hörcsik Richárdnak (Fidesz)
 Gyopáros Alpár (Fidesz) Lipók Sándornak (Fidesz)
 Nógrádi Zoltán (Fidesz) Ivanics Ferencnek (Fidesz)
 Dr. Vejkey Imre (KDNP) dr. Mengyi Rolandnak (Fidesz)
 Dr. Botka László (MSZP) Káli Sándornak (MSZP)
 Ékes József (Fidesz) megérkezéséig Tessely Zoltánnak (Fidesz)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Ódor Bálint EU-ügyekért felelős helyettes államtitkár
 (Külügyminisztérium)
 Font Sándor társelnök (A cukorgyárak privatizációját, valamint
 Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi
 cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak
 itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság)
 Dr. Feldman Zsolt agrárgazdaságért felelős helyettes államtitkár
 (Vidékfejlesztési Minisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 40 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

DR. HÖRCSIK RICHÁRD (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok, hölgyeim és uraim! Az Országgyűlés Európai ügyek bizottságának ülését megnyitom.

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm képviselőtársaimat, köszöntöm az Országgyűlés Hivatalának munkatársait, meghívott vendégeinket és a sajtó igen tisztelt képviselőit.

Az első teendőnk a napirend elfogadása előtt a határozatképesség megállapítása. Az aláírt jelenléti ív alapján megállapítom, hogy bizottságunk határozatképes. Eseti megbízásokat jelentek bel: Káli Sándor képviselő úr képviseli Botka Lászlót; Bebes István képviseli Braun Márton; Hörcsik Richárd képviseli Firtl Máttyás alelnök urat; Mengyi Roland képviseli Vejkey Imrét; Lipők Sándor képviseli Gyopáros Alpárt és Ivanics Ferenc képviselő úr képviseli Nógrádi Zoltánt.

A mai napra kijelölt napirendi pontokat szeretnénk megtárgyalni, amiket képviselőtársaim írásban előre megkaptak. Így az első napirendi pont: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat kihirdetéséről szóló törvényjavaslat, amit T/5950. számon kaptak meg képviselőtársaim. Ennek az általános vitára bocsátásáról döntenék.

A második napirendi pont pedig: a cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló jelentés, amit J/5536. számon kaptak meg képviselőtársaim. Itt az általános vitára bocsátásról döntünk.

Ennek van egy b) alpontja, amelyik a jelentés elfogadásáról szóló határozati javaslat, és amit H/6003. számon kaptak meg. Itt szintén az általános vitára bocsátásról döntünk.

Kérdezem, hogy a napirendi pontokkal kapcsolatban van-e valakinek kérdése, véleménye. *(Senki sem jelentkezik.)* Nem látok ilyet.

Szavazásra teszem fel: ki az, aki támogatja a napirendi pontokat? *(Szavazás.)* A jegyzőkönyv számára megállapítom, hogy képviselőtársaim egyhangúlag támogatják a napirendet.

Az elnök napirend előtti tájékoztatója

Tisztelt Bizottság! Engedjék meg, hogy az első napirendi pont tárgyalása előtt tájékoztassam képviselőtársaimat, hogy február 24-26. között a „Kárpátok Európája” parlamenti konferencián vettem részt a lengyelországi Krasieczynben, ahol a kohéziós politika jövője témakörben tartottam előadást.

Itt felvetődött az, a lengyel Szejm elnöke vetette fel, hogy Lengyelország már korábban kezdeményezte a Kárpátok képviselőcsoportjának a megalakítását, ami cseh, szlovák, lengyel, jelen esetben magyar, illetve ukrán és román képviselőkből állna, tehát a Kárpátok régiójának képviselőiről lenne szó. Nem véletlenül szervezték a lengyelek Przemyslbe, hiszen most a lengyelek is rájöttek, hogy a kohéziós politikáknak bizony problémája lesz Lengyelországnak az elkövetkezendő időszakban.

Ráadásul Lengyelországban is vita van arról, hogy 2014-'20. között a kohéziós alapokat, például az útpályák vasútfejlesztését Nyugat- vagy Kelet-Lengyelországban költsek el. Én úgy hiszem, hogy ebbe a képviselői munkacsoportban érdemes majd részt vennünk. Majd tájékoztatom képviselőtársaimat, természetesen Kövér házelnök úrral tárgyalván. Ezt jó kezdeményezésnek tartom.

Mile alelnök úr pedig ma a parlamentközi bizottsági találkozón vesz részt az Európai Parlamentben, ahol az európai szemeszter és a gazdasági kormányzás aktuális kérdései kerülnek megvitatásra a nemzeti parlamenti és az európai parlamenti képviselők részéről. Jó tanácskozást kívánunk!

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat (2011/199/EU) kihirdetéséről szóló T/5950. számú törvényjavaslat általános vitája

Tisztelt Bizottság! Akkor hozzákezdünk az első napirendi pont megtárgyalásához: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat (2011/199/EU) kihirdetéséről szóló törvényjavaslat, amit T/5950. szám alatt kaptunk meg. Bizottságunk első helyen kijelölt bizottság. Az általános vitára való alkalmasságról szóló döntés következik.

Köszöntöm a napirendi pont előterjesztőjét, Ódor Bálint helyettes államtitkár urat a Külügyminisztériumból. Államtitkár úr, akkor megadom a szót! Kérem, röviden ismertesse a törvényjavaslatot! Utána pedig lehetőség nyílik a vitára, majd a határozathozatalra. Tessék parancsolni!

Ódor Bálint szóbeli kiegészítése

ÓDOR BÁLINT EU-ügyekért felelős helyettes államtitkár (Külügyminisztérium):
Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Köszönöm a lehetőséget. Többször volt már szó ebben a bizottságban is az euróövezet mély válságáról. És arról is szó volt, hogy milyen intézkedéseket fogadott el az Európai Unió az elmúlt időszakban. Utalok itt a hatos jogszabálysomagra, vagy a két hete itt, a bizottságban is megtárgyalt új kormányközi szerződésre, amelyeknek mindaz a céljuk, hogy a költségvetési fegyelmet szigorítsák, erősítsék az Európai Unióban, különösen az euróövezet országaiban.

Ez a jelenlegi előterjesztés azt célozza, hogy létrejöhessen egy állandó válságkezelési alap az Európai Unióban. Ugyanis ismeretes, hogy 2010 nyarán már létrejött egy ideiglenes válságkezelési alap, amely három évig működik, tehát 2013. július 1-jéig rendelkezik már az Unió egy ideiglenes válságkezelési alappal, amelynek az a célja és feladata, hogy a bajba jutott országokat segítse az euróövezeten belül.

Annak a felismerése, hogy ez az ideiglenes válságkezelési alap fontos legyen, hogy állandóvá váljon és állandósuljon, még 2010 októberében az Európai Tanácson a miniszterelnökök úgy döntöttek, hogy létre kell hozni egy állandó válságkezelési mechanizmust. Tehát nemcsak egy ideiglenest, hanem meg kell teremteni, létre kell hozni egy állandó alapot, amely a bajba jutott országokat segíti.

Fél évvel később, 2011 márciusában az Európai Tanács el is fogadta azt a határozatot, amely megteremti annak a lehetőségét egy szerződésmódosítással, hogy az euróövezet országai létrehozassák ezt az úgynevezett állandó válságkezelési alapot.

Első alkalommal kerül sor a szerződés módosítására egyszerűsített felülvizsgálati eljárás keretében. Ezt a lisszaboni szerződés teszi lehetővé.

Ez az EU-szerződés 48. cikkének 6. pontja szerinti eljárás, amely nem teszi szükségessé külön Konvent összehívását, illetve egy rövidebb kormányközi konferenciát követően a nemzeti parlamentek ratifikációjára helyezi a hangsúlyt és szükségelteti ezt.

Annyit szeretnék jelezni, hogy a szóban forgó cikk, amelyet most módosítani kíván az Európai Unió, illetve a magyar kormány egy ilyen jellegű előterjesztést terjesztett elő, ez az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkét érinti. Ez az a cikkely az Európai Unió működéséről szóló szerződésben, amely az euróövezeten belüli együttműködést úgymond szabályozza vagy lehetővé teszi.

Tehát ez az az új cikk, a lisszaboni szerződés által bevezetett új cikk, amely lehetővé teszi, hogy az euróövezethez tartozó országok saját maguk között elfogadhassanak saját magukra nézve kötelező intézkedéseket. Ezt a cikket oly módon szükséges módosítani, hogy lehetővé váljon válságkezelési alap vagy mechanizmus létrehozása. Tehát a szerződésmódosítás szövege egy nagyon rövid szöveg, amely egy felhatalmazást ad az euróövezethez tartozó országok számára, hogy létrehozzanak egy állandó válságkezelési mechanizmust. Tehát tulajdonképpen mi ezzel nem hozzuk most létre a válságkezelési mechanizmust, hanem megteremtjük a lehetőségét, a jogi lehetőségét.

Ezzel párhuzamosan folyik és folyt az európai stabilitási mechanizmusnak a tárgyalása, és ezt a szerződést az euróövezethez tartozó országok idén február 2-án alá is írták. Az a cél, hogy ez az állandó válságkezelési alap idén július 1-jén hatályba lépjen. Ezáltal úgy, ahogy jeleztem, párhuzamosan fog működni két mechanizmus, az ideiglenes, úgynevezett EFSF, illetve az állandó válságkezelési mechanizmus, az ESM, és ezzel is erősíteni tudjuk az euróövezet képességét, hogy reagáljon ezekre a krízishelyzetekre.

Én szívesen ismertetem ezen mechanizmus egyes rendelkezéseit. Az a fontos, hogy a rendelkezésére álló kapacitás 500 milliárd euró lesz. Ebből a tagállamok közvetlen befizetése 80 milliárd euró lesz, amit öt, éves részletben kell befizetni.

A mechanizmus legfontosabb funkciói a következők: hitelt juttathat a tagoknak; elővigyázatossági pénzügyi támogatást biztosíthat; államkötvényeket vásárolhat a kedvezményezett tagállamoktól, elsődleges és másodlagos piacokon is, illetve kölcsönt nyújthat a pénzintézetek feltőkésítéséhez.

Tehát azt szeretném még kiemelni, hogy ez ugyanakkor Magyarországra nem vonatkozik, tekintettel arra, hogy Magyarország nem tagja az euróövezetnek, nem lesz részes fele az állandó válságkezelési mechanizmust létrehozó ESM-szerződésnek, viszont ahhoz, hogy lehetővé tegyük az euróövezet országainak, hogy úgymond működhessen egy ilyen állandó mechanizmus, ahhoz szükséges a szerződést oly módon módosítani, ami erre felhatalmazást és lehetőséget kínál.

Tehát azt szeretném utolsóként megjegyezni, hogy Magyarországot ez a módosítást most közvetlenül nem érinti, oly módon, olyan értelemben, hogy az ESM nem vonatkozik Magyarországra. Mi nem leszünk részes fele ennek az új szerződésnek. Ugyanakkor Magyarországot rendkívüli módon foglalkoztatja és rendkívül fontosnak tartjuk, hogy az euróövezet mielőbb megerősödjön; és ez az új mechanizmus, aminek a jogalapját most megteremtjük, hogy létrejöhessen, ez is hozzájárul ahhoz, hogy az euróövezet megerősödjön. Köszönöm szépen a figyelmet.

Kérdések, hozzászólások

ELNÖK: Köszönöm szépen. Köszönjük szépen, államtitkár úr. Mielőtt a vitát megnyitom, néhány megjegyzést engedjenek meg, képviselőtársaim!

Tehát ennek a törvényjavaslatnak a célja, hogy a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény alapján az Országgyűlés felhatalmazást adjon az Európai Tanács 2011. március 24-25-ei ülésén elfogadott határozat kötelező hatályának elismerésére.

Amennyiben a tagállami ratifikációs folyamatok idén lezajlanak, akkor ez a határozat 2013. január 1-jével lép hatályba. Én úgy érzem, számunkra fontos, hogy ezt a határozatot kihirdessük, hiszen egyfajta prevenció lesz, majd ha mi is azon uniós országokhoz csatlakozunk, amelyek euróval fizetnek, akkor már egyértelmű lesz, hogy ránk is vonatkozik.

Másrészt pedig, ahogy elmondta az államtitkár úr, nagyon fontos, hogy az euró stabil maradjon, és az európai stabilitási eszköz és az európai pénzügyi stabilizációs mechanizmus a helyébe lépve, fontos ernyőt adjon Magyarország számára is.

A vitát megnyitom. Kérdezem képviselőtársaimat, kinek van kérdése, véleménye. *(Jelzésre.)* Bana képviselő úr, tessék parancsolni!

BANA TIBOR (Jobbik): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Államtitkár Úr! Tisztelt Bizottság! A Jobbik nem tartja alkalmasnak általános vitára az előttünk fekvő törvényjavaslatot, mivel határozott véleményünk az, hogy ez a javaslat olyan kötelezettségeket keletkeztet, amelyek jelentős mértékben csorbítják hazánk önrendelkezési jogát.

Igaz az, ahogy ez el is hangzott az államtitkár úr részéről, hogy azokra az országokra vonatkozik ez a tanácsi határozat, amelyek a közös fizetőeszközt alkalmazzák, de a valutaövezeten kívül eső tagországok tekintetében, így Magyarország esetében is, komoly kötelezettségek járnak azzal, hogyha kihirdetjük ezt a határozatot. Idéznék a törvényjavaslat általános indokolásából egy mondatot: „Az állandó válságkezelési mechanizmus kizárólag az euróövezet stabilitását célozza, bár a nem eurózóna tag tagállamok is részt vehetnek az állandó válságkezelési mechanizmus finanszírozásában.”

Az lenne a kérdésem az államtitkár úrhoz, hogy Magyarország részt kíván-e venni az állandó válságkezelési mechanizmus finanszírozásában? Illetve a finanszírozás mikéntjének függvényében milyen előnyöket, illetve hátrányokat lát ebben a kormány? Előre is köszönöm a válaszokat és köszönöm szépen a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem képviselőtársaimat, van-e még kérdés. *(Senki sem jelentkezik.)*

Nem látok ilyet. Visszaadom a szót az előterjesztőnek, az államtitkár úrnak. Tessék parancsolni!

ÓDOR BÁLINT EU-ügyekért felelős helyettes államtitkár (Külügyminisztérium): Köszönöm szépen a kérdést. Mielőtt válaszolnék rá, annyit jeleznék, hogy a 136. cikk, amit most módosítunk, vonatkozik az euróövezeti országokra, viszont az Európai Tanács elfogadott határozata minden tagállamra vonatkozik, tekintettel arra, hogy szükséges 27-es körben ratifikálni ezt a módosítást.

Én azt gondolom, ez nem hoz létre semmifajta változást Magyarország szuverenitása tekintetében, tekintettel arra, hogy ez egy új lehetőséget ad az euróövezethez tartozó országok számára arra, hogy megerősítsék az egymás közötti együttműködésüket oly módon, hogy egyébként szolidaritás alapján egyfajta lehetőséget adnak a bajba jutott országok megsegítésére.

A kérdésre válaszolva, mert ez a lényeg: a finanszírozásban valóban részt lehet venni, ahogy ez történt egyébként, mondjuk, amikor Írország az EFSF forrásaiból kapott pénzt. Itt például az Egyesült Királyság mintegy 3 milliárd euró kétoldalú kölcsönt biztosított Írországnak, tekintettel arra, hogy komoly, nyilván gazdasági érdekei is vannak és voltak Írországnak is abban, hogy Írország stabilitása erősödjön.

Tehát Magyarország nem tervezi úgy általában a részvételét. Nyilvánvalóan ez a működést megkezdő mechanizmus majd július 1-jétől kezd működni, tehát mi nem számolunk azzal egyébként, hogy ehhez hozzájárulnánk.

Határozathozatal

ELNÖK: Köszönöm szépen, államtitkár úr. A vitát lezárom.

Szavazásra teszem fel: ki az, aki támogatja az előbb említett európai tanácsi határozat kihirdetéséről szóló törvényjavaslat általános vitára való alkalmasságát? Kérem, szavazzanak!

(Szavazás.) 14 igen szavazat. Ki az, aki tartózkodik? (Szavazás.) 2 tartózkodás. Ki van ellene? (Szavazás.) 3 ellenszavazat. Köszönjük szépen.

Bizottsági előadó kijelölése

Kérdezem, hogy ki kíván előadóként szerepelni? (*Senki sem jelentkezik.*) Ha nincs jelentkező, akkor én elvállalom, természetesen röviden összefoglalva a bizottsági ülésen elhangzottakat.

Köszönjük szépen, államtitkár úr. Kérdezem, kisebbségi előadót kíván-e állítani a Jobbik.

BALCZÓ ZOLTÁN (Jobbik): Tisztelt Elnök Úr! Köszönjük, majd a frakcióálláspontban elmondjuk a véleményünket.

Egyébként csak megkérdezem: ahogy az elnök úr körülnézett, senki nem vállalhatta volna a kisebbségi véleményt az igennel szavazók közül, hiszen a Házsabály szerint csak azt lehet elmondani, ami itt elhangzott. Úgyhogy természetesen amit itt elmondott, azt az elnök úr nyilván házsabályszerűen képviselheti, de arra nincs más lehetőség, mint a bizottsági vitában elhangzottakként való megjelenítése a parlament színtere előtt. Köszönöm.

ELNÖK: Természetesen a Házsabály azt is elmondja, hogy például amit a vitában elmondott a kormány előterjesztője, ezt is lehet részben idézni, és erre mi volt a kérdés, az adott válasz, ennyi.

Ráadásul ez a szavazások közben nem egy népszerű dolog, hogyha terjedelmesen adja elő a képviselő. Nyilván köszönjük szépen Balczó képviselő úrnak, hogy a frakció véleményének egésze közben kívánja elmondani ezt az állásfoglalást, nem bővítve az időkeretet (*Balczó Zoltán: Ezért is tértünk vissza...*) azzal, hogy külön kisebbségi előadóként mondaná el mindezt. Köszönjük szépen.

Tehát én röviden össze fogom a vitát foglalni, hogy a kormány részéről mi hangzott el, milyen kérdés hangzott el, röviden, velősen. Köszönöm szépen. Úgy tudom, erre a mai délután kerül sor.

Köszönjük szépen, államtitkár úr. További jó munkát kívánunk! (*Ódor Bálint távozik a bizottság üléséről.*)

A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló J/5536. számú jelentés

A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló jelentés elfogadásáról szóló H/6003. számú határozati javaslat általános vitája

Tisztelt bizottság! A második napirendi pont: a cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló jelentés megtárgyalása és annak általános vitára bocsátása, illetve az erről szóló jelentés elfogadásáról szóló határozati javaslat általános vitára bocsátása.

Tisztelettel köszöntöm a napirendi pont előadóit, Font Sándor képviselőtársunkat, aki a bizottság elnökeként előadója a napirendi pontnak, és köszönjük, hogy eljött Feldman Zsolt, a Vidékfejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára, aki a kormány álláspontját képviseli.

Az elnök felvezetője

Tisztelt Bizottság! Csak röviden, időt spórolva szeretném tájékoztatni bizottságunk tagjait, hogy ezt a napirendet már két hete próbáltuk tárgyalni, csak akkor bizottságunk számára még nem érkezett meg a Mezőgazdasági bizottság állásfoglalása, ezért halasztottuk el mostanra, hogy így ne kelljen kétszer tárgyalni, hanem elegendő legyen egyszer, a Mezőgazdasági bizottság jelentésének a birtokában.

A jelentésről. A Font Sándor képviselő úr és Józsa István társelnökök által vezetett vizsgálóbizottság 2011. december 28-án fogadta el ezt a 71 oldalas jelentést a magyarországi cukorgyáraknak a Németh-kormány működésétől kezdve előkészített privatizációs folyamatáról, valamint az uniós cukorreform magyarországi következményeiről. Ez utóbbi kérdéskörrel bizottságunk is sokat foglalkozott, az elmúlt parlamenti ciklusban többször napirenden szerepelt. A jelentés alapján, csak megjegyzem, hogy '90-ben még 12 cukorgyár működött Magyarországon, ma egyetlenegy Kaposváron. Szűkebb pátriámat érinti, nagyon sajnálatos, hogy a szerencsi cukorgyár is megszűnt, és mi mindnyájan, zempléniek együtt szenvedjük ennek a következményeit.

Tehát Magyarország uniós csatlakozását követően az uniós cukorreform nyomán került bezárásra az akkori ötből négy cukorgyár, a kabai, a szolnoki, a szerencsi és a petőházi. Bizottságunk hatáskörébe elsősorban az uniós cukorreformmal kapcsolatos korábbi álláspontok vizsgálata tartozik, például a cukorreform 2003-ban előterjesztett európai bizottsági jelentéséről 2005 őszén és 2006 februárjában született meg a döntés az Európai Tanácsban. Erről is tárgyaltunk. Nem akarom bővíteni a sort, a mi bizottságunkban elég részletesen foglalkoztunk ezzel a problémával.

Én szeretném megköszönni Font Sándor képviselő úrnak, bizottsági elnöknek, hogy ezt a munkát elvégezték, és nagyon vaskos jelentést tettek le az asztalra. Szeretnénk mi is tisztán látni. Meglehet, hogy ez az európai uniós tagságunknak az egyik árnyoldala más eredmények mellett.

Képviselő úr, megadom a szót. Tessék parancsolni!

Font Sándor előterjesztése

FONT SÁNDOR (Fidesz), a cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság társelnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Nagyon röviden megpróbálom összefoglalni annak a 180 napnak a munkáját, amelyet az Országgyűlés meghatározott ennek a vizsgálóbizottságnak és azt a jelentést, amelyet végül is elfogadtunk, annak a rövid összegzését, külön kitérve az elnök úr által említett uniós kérdéskörre. Ezért a privatizációs kérdéskörrel viszonylag tömönatokban, röviden szeretnék foglalkozni. '98-2002 között indul az izgalmas rész, a kvótaszerezéstől, akkor már készülve az uniós tagságra.

1988, '89 és '90 azok az időpontok, amikor fontos törvényi változások történtek, a gazdasági társaságokról, a gazdasági társaságok átalakulásáról és az Állami Vagyonügynökségről szóló törvények, ezek megalapozták a spontán privatizáció lehetőségét. Nagyon kevesen értettek hozzá, nem is értették a kívülálló körök, akik nem voltak az akkori állampárti berkeken belül, illetve a jogalkotói berkeken belül, hogy milyen óriási lehetőséget kaptak állami vállalatok tulajdonosai, hogy saját cégüket privatizálhassák úgy, hogy közben ez nem az övék, ők csak ennek a vezetői voltak. Ezt az időszakot nevesítjük spontán

privatizációnak. A cukorgyárak vezetői is éltek ezzel a lehetőséggel, és lázas előkészületbe kezdtek, hogy saját magukat nyugati, főleg szakmai befektetőknek privatizálják. Ez azt jelentette, hogy a Nyugaton nagyon erős szervezeti formában működő és nagy tőkével rendelkező társaságokat keresték meg, angol, francia, osztrák, német társaságokat, felvillantva a magyarországi privatizációs lehetőséget. Cserébe rendszerint azt várták, hogy ők maradjanak továbbra is a privatizált társaságoknak a vezetői.

Közben viszont '90-ben, mint közismert, megtörténik a rendszerváltás, és az első szabadon választott kormány elfoglalja működési területét. Itt már nagyon fontos időpontok következnek: 1991 augusztusában aláírásra kerül az első privatizálás a cukorgyárak tekintetében. Azért mondom ezt, mert gyakorlatilag épphogy megkezdte a működését a kormány, és máris azzal találta magát szembe, hogy több mint két éves előkészítő munkával máris privatizálták az egyik cukorgyárat, majd következett '90 decembere, a következő cukorgyár és '91 januárja a következő cukorgyár. Ez a legértékesebb, legjobb technikai felszereltséggel és a legjobb minőségi mutatókkal rendelkező cukorgyárak privatizációja volt, ráadásul olyan feltételekkel, hogy csak kisebbségi tulajdonrészt szereztek a külföldiek, de teljes irányítási jogosultságot, és opciós jogként a szerződésben megszerezhették a későbbi tulajdonosi többséget. *(Ékes József megérkezik az ülésre.)*

Ami még meglepő volt, hogy semmilyen ellenértéket nem kellett az állam kasszájába befizetni, a privatizálás arról szólt, hogy ők majd tudják nyereségesen üzemeltetni, illetve forgóeszközt tőkeemeléssel biztosítanak a gyárak működéséhez. Magyarul: egyetlen cukorgyár eladása után semmilyen összeg az államkasszába nem érkezett, sőt, volt olyan cukorgyár, amelynél olyan szerződést sikerült kötni a privatizálás során, hogy amennyiben további pénzügyi kiadásai lennének az új tulajdonosi körnek, például környezetvédelmi ártalmatlanítás területén vagy netán elbocsátások, végkielégítés területén, akkor ezt az állam esetlegesen tudja állni, és leírható pénzeszközöket különítettek el. Ugye nem lepődik meg senki sem, hogy természetesen ezeket a pénzeszközöket még le is hívták, tehát nemhogy privatizáltak nulla forintért egy gyárat, hanem még utána az állam fizetett különféle jogcímeken a privatizációs szerződés következtében.

Az Állami Vagyonügynökség rendkívül gyenge lábakon állt. Az összes állami vállalatot részükre átadta az állam mint felügyeletet gyakorló új szervnek, de 12-14 munkatárssal kezdték el 1990-ben ezt a munkát, fizikai képtelenség volt, gondoljuk el, az összes szocialista tulajdonú állami nagyvállalatot ennek az irányító apparátusnak kellett volna vezetni, semmilyen menedzsmenti, jogász, ügyvédi tapasztalat nem létezhetett, hiszen nem abban a szabadpiaci környezetben szocializálódtak és nevelkedtek föl ezek a vezetők.

Az Antall-kormány ezért 1993-ban gyökeresen változtat az addigi gyorsprivatizációs elképzeléseken, és azt javasolja, hogy ellensúlyként például a cukorgyáraknál tartsunk meg állami tulajdonú vagy magyar tulajdonú többséget, és a láthatólag akkor már nagyon monopolisztikus helyzetre törekvő külföldiekkel szemben legyen egy ellensúly. Ezért öt magyar cukorgyárnál, ami akkor még mindig állami kézben volt, lehetőséget biztosított, hogy egy magyar konzorcium jöjjön létre, amely integrálja az öt magyar cukorgyárat, és ennek a tulajdonosi összetételét hármassal javasolta: legyen továbbra is egy állami tulajdon, a vezetői vagy dolgozói résztulajdon és a harmadik pedig a beszállítók, tehát a mezőgazdasági termelők, a gazdálkodók is lehessenek tulajdonosai ennek az integrációnak. Ez így is történt, létrejött az első hazai cukor rt., amelynél, mint említettem, nagyon lényeges volt, hogy az állami tulajdon is jelentős mennyiségben megmaradt.

Azonban '94-ben kormányváltás következik, és annak a kormánynak nem volt érdeke, vagyis az ő kormányprogramjuk nem jelezte azt, hogy érdeke lenne bizonyos stratégiai élelmiszeripari ágazatokat magyar tulajdonban, netán részben állami tulajdonban tartani. A saját tulajdonát gyakorlatilag nem finanszírozta, a Magyar Fejlesztési Bank és minden

kormányzati szerv teljesen elzárkózott a saját tulajdonú cukorgyárak finanszírozásától, miközben üzemi szinten nyereséges volt. Megjegyzem, 32 százalékát birtokolta ez az állami és magyar tulajdonban álló öt hazai cukoripari konzorcium, tehát egy nagyon jelentős piaci szereplője volt az akkori cukorrépa-termelésnek és a cukoripari forgalmazásnak. Ennek ellenére teljesen megszüntettek minden finanszírozást, aminek egyenes következménye lett, hogy hiába nyereségesek üzemi szinten, olyan magas volt a hitelállomány és annak következtében a kamatszinti fizetési kötelezettség, hogy összeredményi szinten mindig veszteséges volt.

1997-re az akkori kormány végül úgy döntött, hogy ezt az öt utolsó magyar kézben lévő cukorgyárat is engedi privatizálni. Hát nem meglepő módon szintén azokhoz került, azon külföldi tulajdonosokhoz került ez az utolsó öt nagy cukorgyár, akik már rendelkeztek hazai tulajdoni érdekeltséggel. Tehát '97-re zárul le fizikailag a teljes magyar cukoripar privatizációja.

Mint említettem, eddig az időig nem volt cukorgyárbezárás, azonban ekkor a kizárólag már külföldi tulajdonba került cukorgyáraknál elkezdtek a hatékonysági elveket követni. Meg kell említeni, hogy kapacitáscsökkenés nem történt, tehát mind a cukorrépa-termelésben, mind a cukor gyártásában kapacitáscsökkenés nem történt, de elkezdődtek a cukorgyárbezárások, egyes helyekre koncentrálták az új tulajdonosok a cukor-előállítást bizonyos pénzügyi érdekek miatt.

'98-2002, ismerjük, egy másik kormány időszaka ez, amikor az előcsatlakozási tárgyalások folytak, és ismert volt, hogy az Unióban kizárólagosan kvótarendszer alapján lehet egyes országoknak termelni mind a cukorrépát, mind pedig a kristálycukrot.

Az Orbán-kormány nagyon jelentős sikereket ér el, 400 ezer tonnás kvótát szerez a tárgyalási folyamatban. Ez persze megalapozta, hogy nagyon jelentős cukorrépa- és kristálycukor-termelői potenciállal rendelkezünk az előző gazdasági évekre viszonyítva, ami alapja volt annak, hogy jogos követelésekkel és egy jelentős kvótamennyiséget kértünk az Uniótól, és ez, mint említettem, sikerült.

Azért fontos a 400 ezer tonnát megemlíteni, mert Magyarország éves fogyasztása 300 ezer tonna, tehát láthatólag 100 ezer tonnás exportpozícióval lépünk be az Európai Unióba.

Azt is meg kell jegyezni, hogy 1997-ben megkezdődnek az első cukorgyárak bezárásai, Ercsi és Mezőhegyes cukorgyáré, majd pedig '99-ben Selyp, az úgynevezett Lőrinci, majd pedig a sárvári cukorgyár is bezárásra kerül, 2002-ben pedig az ácsi cukorgyár. Mint már mondtam, '97 óta teljes külföldi kézben volt az összes cukorgyár, és a saját hatékonysági döntéseiknek megfelelően koncentrálták egy-egy nagyon jó minőségű cukorgyárra a termelést, de kapacitáscsökkenés eddig, hangsúlyozom, nem történt.

Következik a másik jelentős időpont, 2004, az Unióba való belépés. Ekkor, ebben az évben is bezárásra kerül a hatvani cukorgyár, de a belépéssel egyben már tudjuk, egy előkészület folyt a teljes cukortermesztési rendszer átalakítására. Ez pontosabban azt jelentette, hogy az addigi támogatási rendszereket csökkenteni szerette volna az uniós kormányzat, és ezért elkezdődött egy nyomás, hogy minden ország valamilyen szinten adjon vissza a saját kvótamennyiségéből.

Az elv azt volt, ezt még Franz Fischler kezdeményezte, hogy nem érdemes Európában úgynevezett függetlenített cukorgyártást fenntartani - ez régi történelmi stratégiai elv volt, hogy Európa függetlenítse magát a kontinentális, szubkontinentális és dél-amerikai cukorrépa-termeléstől -; ezt az elvet feladták, és azt mondták, hogy akkor ha Brazíliából - és kizárólag Brazíliára koncentráltak - olcsóbb a cukrot megszerezni a nádcukor-alapanyag miatt, akkor onnan importáljunk.

Ezt a szellemiséget Mariann Fischer Boel dán mezőgazdasági biztos még erőszakosabban követte, és még durvább leépítési javaslattal állt elő a Bizottságon keresztül.

Hozzáteszem, hogy az Európai Parlament majdnem minden frakciója ellenezte azt a módot, aminek következtében Mariann Fischer Boel minden ágazatra, nemcsak a cukorágazatra, azt vallotta, hogy szabadpiacivá kell tenni a mezőgazdaságot is. Ez egy stratégiai hiba volt, ezt mindannyian tudjuk, más ágazatok tekintetében is, de neki ez volt az elképzelése. Ugyanolyan szabadpiaci ágazattá tette, mint a kereskedelem, a szolgáltatás, vagy a pénzügypolitika területét. Ha olcsóbban tudjuk harmadik világbeli országokból megszerezni, akkor hozzuk onnan, és ne termeljünk Európában - ez volt a rövid logikája.

És itt jön az a nagyon izgalmas kérdés, hogy milyen álláspontot képviselt a magyar kormányzat ebben az időszakban, hiszen a Bizottság döntése megszületett, és a Parlament elé vitték, illetve minden tagországot kértek, hogy az álláspontjukat fejtse ki. Több évig tartott ez a folyamat.

A legsúlyosabb gond, hogy az akkori agrárvezetés szerint, ezt Gráf József nevéhez kötjük - közben, tudjuk, hogy kormányfőváltás is történik, de ezt most mellékesnek látjuk -, nem változott ugyanis egyik kormányfő mellett sem az agrárvezetés azon álláspontja, hogy nekünk a német-angol-francia-osztrák szövetséghez kell csatlakoznunk, aminek a lényege ebben a vitás kérdésben, hogy elfogadjuk, hogy kell cukoripari reform. Ezt Gráf József több helyen nyilatkozta, tulajdonképpen belátjuk, hogy ilyenre szüksége van Európának. Most már csak az a kérdés, hogy milyen mértékű legyen a leépítés, azaz milyen százalékban csökkenjenek a támogatások, és aki kilép a termelésből, annak milyen százalékos mértékű vizionttámogatást, kilépési támogatást adjunk.

A vitát gyakorlatilag erre, a százalékok harcára csökkentették le. Azért mondtam, hogy stratégiai hiba volt Gráf József részéről ezen országokhoz csatlakozni, mert közismert, hogy ezen országoknak voltak kizárólagosan a tulajdonában a magyar cukorgyárak. Erre 2005-ben mind Tabajdi Csaba, mind Glattfelder Béla, először egymástól külön, hívják fel a magyar kormány figyelmét sajtótájékoztató keretében, hogy nagyon óvatosan kell ezt az álláspontot képviselni, hiszen az osztrák-német-angol-francia kormánynak nem ugyanaz az érdeke, nem lehet ugyanaz az érdeke, mint a magyar kormánynak, hiszen ezen országok tulajdonolják Magyarországon a cukorgyárakat, és ha kvótavisszaadásra kerül sor, várhatóan nem a saját országukban fogják visszaadni a kvótát, érezhetően belpolitikai és termelési feszültséget keltve, hanem azon országokban, ahol nincs ilyen feszültségi felelősségük, tehát a külföldi tulajdont megszerzett országokban és ezeket a kvótákat fogják visszaadni.

Mint említettem, mind Tabajdi Csaba, mind Glattfelder Béla teljesen egyértelműen és sajnos váteszi jósként jól látta, hogy ez óriási baj lehet. Ennek ellenére 2005 decemberében és 2006 februárjában a mezőgazdasági miniszterek utolsó, végső tanácsülésén, az egyik előkészítették, a másikon pedig a döntési szavazatot hozták meg, Gráf József a magyar kormány felhatalmazásával megszavazta a cukoripari reformot. Hangsúlyozom, voltak olyan országok, amelyek kategorikusan elutasították az egész reform ilyen típusú megoldását, de Gráf József nem ezekhez az országokhoz csatlakozott, mint például Lengyelország, amelyik kategorikusan tiltakozott ez ellen, hanem sajnálatos módon a kis alkukat kikényszerítő országok csoportjához.

Ennek megett minden súlyos következménye, amit utána Tabajdi Csaba és Glattfelder Béla jóslott. Természetes volt, hogy a kvótavisszaadás inntől kezdve nem az állam jogkörébe tartozik, hanem a cukorgyárak tulajdonosai, azaz a kvótatulajdonosok dönthettek arról, hogy ők vajon mennyi kvótát és hol adnak vissza. Gráf József több helyen nyilatkozta, hogy olyan reformot ő soha nem fog megszavazni, amelynek a következménye cukorgyárak bezárása lenne. Ezzel tette igazán nevétségessé magát ebben a folyamatban, mert ahogy a szavazás megtörtént, 2007-ben a szolnoki, 2008-ban pedig a szolnoki és a petőházi cukorgyár került bezárásra. Ezzel gyakorlatilag egyetlen egy cukorgyárunk, a kaposvári cukorgyár maradt meg.

A tulajdonosok 300 ezer tonna kvótát adtak vissza, a magyar teljes termelésnek a 75 százalékát. Ezzel visszautalok még egy számadatra: Magyarországnak 300 ezer tonna kvóta az éves fogyasztása, ennyit adtunk vissza. 100 ezer, 105 ezer tonna kvótánk maradt összesen, Kaposvár birtokolja ezt - az is külföldi tulajdonban van, de legalább ők ezt megtartották. Ez azt jelenti, hogy 200 ezer tonna minimálisan az a mennyiség, amit importból kell most már évente behoznunk. Mint említettem, 100 ezer tonna exportpozícióval léptünk be 2004-ben az Európai Unióba, köszönhetően a jól sikerült kvótatárgyalásoknak.

Brazíliára alapozták az egész európai cukorellátás kérdését, Brazíliában azonban stratégiai váltás történt a cukornád felhasználása tekintetében, ugyanis eldöntötték, hogy függetlenítik magukat energia szempontjából, és ezért mind a partvonalak mentén komoly kőolaj-fúróbázisokat hoztak létre. De a másik, ami bennünket izgat ebben a kérdésben, hogy a cukornádból most már döntő mértékben nem kristálycukrot, hanem bioetanolt állítanak elő. Brazíliában található a világ legnagyobb létszámú flexibilis motorú gépparkja, magyarul ezek mind benzinnel, mind bioetanollal tudnak menni. És ezzel Brazília nagyjából el is érte a fosszilis energiafüggetlenséget.

Egy következménye lett: hogy többet nem adott olyan mennyiségben és olyan olcsón cukrot a világpiacnak. Ezért történhetett az meg, amit minden magyar fogyasztó sajnos a saját bőrén és a pénztárcáján érzékelt, hogy fél év alatt durván - fél év alatt - közel kétszeresére emelkedett Magyarországon a kereskedelmi cukor ára.

Ebbe persze belejátszottak azok a kereskedők is, akik itt Magyarországon forgalmaznak, mert néhány országban szintén Brazíliára alapozott importcukorral látják el az ország fogyasztását, de ezekben az országokban még mindig olcsóbb a kiskereskedelmi forgalomban kapható, ugyanaz a brazil alapú cukor, mint Magyarországon. Ebben is, mint mindig, hogyha valami negatív eredmény van, csúcstartók lettünk. Ugyanaz a brazil cukor a környező országokban olcsóbb, mint Magyarországon. Ez nyilvánvaló, hogy már kereskedelmi spekulációs rész, és nem annak a súlyos stratégiai döntéssorozatnak a része, ami a cukorkvótánk elvesztését és az e mögött álló, az agráriumot nagyon sújtó cukorrépa-termesztés elvesztését jelenti.

A bizottságunk ennek megfelelően a felelősséget megállapítja a Németh-kormánynál, az Antall-kormánynál az igazgatás gyengeségében, a Horn-kormánynál, amelyik feladta az utolsó öt, magyar tulajdonban lévő cukorgyárat, és nem képeztek ellensúlyt az akkor már privatizált gyáraknak. És a következő két kormánynál, a Medgyessy- és Gyurcsány-kormánynál az agrárvezetés abszolút elhibázott stratégiát folytatott, és ennek következtében a kvótáink 75 százalékát veszítettük el.

A jövőbeni reménységek nagyon szerények. 2015-ig ezt a kvótarendszert még az Unió szabályozása fenntartja. 2014 év végétől, 2015-től, amikor lejár ez a kvótaszabályozás, az Unióban jelenleg folynak a tárgyalások, hogy mi legyen az európai cukorrépa-termesztéssel. Nagyon nagy dilemma van, látják, hogy a brazil függőség most már egy zsákutca. Viszont akiknek megmaradt a kvótájuk, azok nagyon jól jártak.

Természetesen szabadpiaciak voltak, most is lehetne venni, ha lenne olyan bolond, aki eladna ilyen kvótát. Nincs ilyen. És hogyha nem tudunk venni ilyen kvótát, akkor nem lehet új cukorgyári kapacitást építeni Magyarországon. Ezért a kérdés többirányú. Ha az Unió többsége úgy dönt, hogy felszabadítja teljes egészében 2015-től a kvótarendszerű termelést, akkor bárki piaci alapon építhet cukorgyárat, és itt egy kormányzati döntés az, hogy mennyiben járul hozzá a nagyon aktív gazdálkodói szerveződésekhez, tudunk ilyenről mind Békés, mind pedig Győr-Sopron megyében, hogy gazdálkodók nagyon komoly tőkével szeretnének cukorgyár-alapítók lenni újra. Ha pedig az Európai Unió döntnökei végül maradnak a kvótatermesztési rendszer mellett, akkor az a kérdés, hogy ezt a kvótát egyáltalán bővítik-e, mert most szűkösek a kapacitások, vagy pedig minden marad a jelenlegi

helyzetben, akkor mondhatnám azt, hogy semmi esélyünk arra, hogy a jelenlegi százezer tonnás kapacitásról feljebb lépjünk.

A kormányzat jelenleg azt mondja, hogy legalább a hazai fogyasztási igény kielégítésére, ha erre uniós törvényi lehetőség van, akkor készen állna ezt a kapacitásmennyiséget bővíteni. A számadatokban még egy pénzügyi adat, és ezzel befejezném: a 300 ezer tonna cukorkvótáért mintegy 70 milliárd forintot kaptak a kvótatulajdonosok, ennek egy kicsiny részét, mintegy 10 százalékát adták tovább az államnak, illetve a cukorrépa-termelő gazdálkodóknak, az összes többit megtartották. Ugyanakkor százezer tonna cukorkapacitás felépítése 100 milliárd forintba kerül jelen értéken. Ez azt jelenti, hogy 300 ezer tonna értéket adtak el, ha 300 ezer tonnát újra szeretnénk építeni, akkor ez 300 milliárd forintba kerülne, és mindezért kaptak 70 milliárd forintot a cukorgyári tulajdonosok. Remélem, mindenki érzékeli, hogy micsoda veszteség érte az országot pénzügyi vonatkozásban is, nemcsak mezőgazdasági és stratégiai vonatkozásban.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen, elnök úr. Kérdezem a kormány képviselőjében Feldman Zsolt államtitkár urat, kívánja-e kiegészíteni. Ha igen, akkor megadom a lehetőséget.

DR. FELDMAN ZSOLT agrárgazdaságért felelős helyettes államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Azt gondolom, hogy Font Sándor képviselő úr igen részletesen és alaposan ismertette a témát, úgyhogy amennyiben kérdés merül föl, természetesen igyekszünk válaszolni, de alapvetően nem kívánom kiegészíteni.

Kérdések, vélemények

ELNÖK: Köszönöm szépen. A vitát megnyitom.

Mielőtt a vitát megnyitnám, főleg a kormányzat képviselőjéhez volna egy kérdésem. Ez a jelentés említi, hogy az új cukoripari rendtartásra vonatkozóan az Európai Bizottság már előterjesztett egy javaslatot, ahogy ezt Font elnök úr is említette. Szeretném megkérdezni, hogy hol tart most ez a folyamat, miként tud a kormányzat a magyar érdekek védelme érdekében szövetségeseket szerezni, van-e ilyen lehetőség.

A további kérdéseket összegyűjtjük, és majd megadom a válaszadási lehetőséget. Kérdezem képviselőtársaimat, ki az, aki szeretne szólni. *(Jelzésre:)* Káli képviselő úr, tessék parancsolni!

KÁLI SÁNDOR (MSZP): Tisztelt Bizottság! Nem kérdésem van, hanem inkább véleményem lenne. Nekem valami feldereng még, hogy civilizált országokban olyat is szoktak csinálni, hogy hallgattassék meg a másik fél. Itt Font úr felsorolt érveket, felsorolt neveket. Nekem személyesen érdekes lenne, hogy annak idején egy más helyzetben valakik miért döntöttek másként.

Ettől függetlenül azt tudom mondani, hogy ha már itt elmegyünk, és gondolom, hogy igazából itt egészen Mohácsig visszamehetünk, de ha nem megyünk el egészen odáig, akkor talán érdekes lenne, hogy egyszer valakik vizsgálják már meg azt, hogy ebben az országban miért kellett a mezőgazdasági termelést ilyen mértékben tönkretenni. Én, aki Észak-Magyarországról érkezem, minden nap érzékelem azt, hogy a termelőszövetkezetek szétverése az egyik és talán meghatározó oka annak, hogy ez a típusú és ilyenfajta munkanélküliség létrejött. Mindezt csak azért mondom, mert valószínűleg a dolgok összefüggnek.

Tehát itt önök a feladatuknak megfelelően elsősorban a cukorgyárakkal és -termeléssel foglalkoztak, de én úgy gondolom, hogy ez nem választható el attól, hogyha egyszer az ember tényleg reálisan megpróbálná megnézni, hogy miért is történt Magyarországon gazdasági rendszerváltás így, ahogy történt, akkor talán egységes egészben is lehetne vizsgálni ezt a problémakört.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem képviselőtársaimat... *(Jelzésre:)* Ivanics képviselő úr!

IVANICS FERENC (Fidesz): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Urak! Tisztelt Bizottság! Jómagam is tagja voltam ennek a bizottságnak, és ezt a fél évet nagyon tanulságosan töltöttem ebben a bizottságban; meglehetősen sokan vettek részt a mezőgazdasági bizottságból.

Szót azért kértem, mert azt gondolom, hogy arra, amit Káli Sándor felvetett, nagyjából benne van a válasz ebben a jelentésben. Ugyanis a magyar mezőgazdaság állapota, amikor 1990-hez érkeztünk, ez az én meglátásom, a szakértők vagy a szakbizottság tagjai majd lehet, hogy jobb és pontosabb választ adnak, 1990-re gyakorlatilag a magyar mezőgazdaság fegyvertelenül és megkötözve érkezett el a gazdasági rendszerváltáshoz. Ez az, amit láthatunk - hogy kik kötözték le, erről nyilván politikailag mások a vélemények. Nekem a bizottság munkája alapján is meg az elmúlt húsz év és az azt megelőző évtizedek alapján is elég egyértelmű és határozott véleményem van.

1990-ben a magyar mezőgazdaság a tanulságok szerint látszólag működött jól. Volt szakértelem, volt termelési eredmény, de abszolút nem volt versenyhelyzetben a magyar mezőgazdaság a nyugati típusú gazdaságokkal, és ez a cukorgyáraknál tetten érhető volt. Az a tőkeerő, ami hiányzott a magyar mezőgazdaságból, az a technológiai lemaradás, ami a cukorgyáraknál egyértelmű volt, az a privatizáció, a gyors privatizáció alapján egyértelműen megmutatta a különbséget.

Font Sándor elnök úr itt utalt már rá, hogy '88-89-ben mi történt: először olyan vállalati tanácsokat hoznak létre, nyilvánvalóan a minisztériumokból és nem tudom, hogy akkoriban milyen pártközelemben emberek vezethették, erről nyilván csak feltételezéseink vannak, mert pontos kimutatást nem tudok mondani, de azt gondolom, meglehetősen nagy százalékban vezették az akkori egypárthoz közeli emberek ezeket a cégeket, ezek az emberek megkapták a lehetőséget egy másik törvény kapcsán, hogy privatizáljanak vagy hogy tulajdonosként járjanak el. Ez a kettős lehetőség adott olyan kiskaput vagy nyitott egy olyan kiskaput, amelynek révén kiengedték a piaci viszonyok közé a magyar cégeket, és így van 1990-ben az, hogy gyakorlatilag mire az új kormány kezdi összeszedni magát, kezdi megismerni az ország helyzetét, addigra a magyar cukorgyárak legjava már nyugati kézben van, úgy, hogy a csökkent tőkerészesedés révén is meghatározó irányítással bírnak.

Tehát azt gondolom, hogy ez egy sokkal árnyaltabb kép és nyilvánvalóan sokféle vélemény és meglátás van ezzel kapcsolatban, de azt hiszem, hogy az elmúlt húsz év egyértelműen bizonyítja ezt a fajta magatartást, amely egyébként tetten érhető. Nekem személy szerint, ha lehet véleményt megfogalmazni a bizottság munkájáról a jelentés összeállításáig, az a tapasztalatom, hogy gyakorlatilag az a piacbarát magatartás, amit a balliberális koalíció végig követett, az szép és jó lehetett volna, hogyha egy felkészült, a piaci viszonyokat pontosan ismerő országról van szó. De a magyar gazdaságot úgy vezették be a piaci viszonyok közé, mint ahogyan a marhákat vezetik be a karámba a vágóhídon, és gyakorlatilag a magyar gazdaság ezt a nehéz helyzetet próbálja túlélni a mai napig. Ami megmaradt, az azért maradt meg, mert a magyar szakemberek felkészültsége azért

világszínvonalon is jónak mondható, azért maradt meg, mert gyakorlatilag az elmúlt években azért voltak olyan kormányok, amelyek próbálták képviselni a magyar érdekeket is. Nyilvánvalóan ilyen körülmények között nehezen ment, de ez már tágabbra vezet.

Én azt gondolom, hogyha így nézzük ezt a jelentést, akkor gyakorlatilag világos és egyértelmű képet ad, nemcsak az elmúlt húsz év, hanem az 1990-re megérkező magyar gazdaság és azon belül a cukoripar helyzetéről.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ékes képviselő úr jelentkezett.

ÉKES JÓZSEF (Fidesz): Köszönöm, elnök úr. Én először is gratulálni szeretnék a bizottságnak, mert egy hihetetlenül komoly anyagot tett le az asztalra, anélkül, hogy - fogalmazzunk úgy - neveket mondott volna ki, egyébként elmondott így is kormányokat és neveket.

De ahogy képviselőtársam elmondta, végső soron '90-re nemcsak a mezőgazdaság ipari részlegei, hanem maga a teljes eszközállomány tulajdonképpen privatizálásra került, és ezt nyugodtan lehet úgy fogalmazni, hogy ez belső privatizáció volt.

Tehát amikor a földterületek elosztása, szétosztása megindult, akkor az akkori irányító, majdan tulajdonossá váló személyek ezt tulajdonképpen tökéletesen végre tudták hajtani. A csúcs tulajdonképpen a '96-'97-es év, amikor nemcsak a mezőgazdasági üzemek, hanem vele együtt a teljes energiaszektor ugyanígy lett privatizálva, dettó ugyanúgy, sőt, ráadásul az energiaszektoron belül azok a kapcsolt hőenergiával rendelkező erőművek, amelyek privatizálva lettek, plusz 10 éven keresztül 8 százalékos garantált nyereségre tettek szert. Tehát ilyen hihetetlen privatizációt tulajdonképpen, én úgy érzem, a környező országokban sem mertek végrehajtani, mint ami nálunk megtörtént.

Én is azt mondom, hogy a parlament elé kell, hogy kerüljön maga a jelentés, és érdemes lenne a teljes 20-21 évet, akár a 24 évet, mert azért '88-tól ez a folyamat, a spontán privatizáció, a rablóprivatizáció tulajdonképpen megindult már, tehát komolyan meg kellene vizsgálni, megvizsgáltatni, és ennek megfelelően a történelem, a nemzet számára is tanulságképpen lerakni azt, hogy hogyan is történt, mi hogyan történt ebben az országban.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ivanics képviselő úr!

IVANICS FERENC (Fidesz): Elnézést kérek mindenkitől, hogy másodjára is szót kérek, de gyakorlatilag az Európai ügyek bizottságára tartozó mondandót szeretném még egyértelműbben megvilágítani.

Bár a csatlakozási tárgyalások meglehetősen kemények voltak, és ezt az Orbán-kormány jól vitte végig, mindannyian tudjuk, hogy 2002 decemberében, a koppenhágai aláírásnál milyen különböző álláspontot képviselt a cseh, a lengyel és a magyar delegáció. Mindannyian tudjuk, hogy ezen tárgyalások végénél mennyire különböző helyzetben indultunk neki az Európai Uniónak.

És a jelentés is megfogalmazza, itt, a bizottságban is többször beszéltünk róla, hogy annak a fajta gondolkodásmódmódnak, ahogyan a szocialista és a szociálliberális kormányok álltak az Európai Unióhoz, annak a következményei azok, amik világosan láthatók itt, a cukoripar privatizációjánál. Nevezetesen: a feltétel nélküli alkalmazkodás. Nyilván ez 100 százalékosan nem igaz, mert itt, a bizottsági ülésen is még, amikor itt voltak a minisztérium képviselői, akár Gráf miniszter úrral egyetemben, hogy milyen álláspontot képviselnek, mindig megfogalmaztak egy-két olyan pontot, amivel egyetértettünk, amiben komoly egyetértés volt.

De a bizottsági jelentés is kimutatja, ahogyan Tabajdi és Glattfelder képviselő urak egy objektíven keresztül tudták látni a magyar cukoripar leendő helyzetét, addig a tárgyalásokon részt vevő kormány ezt nem látta. És itt erősíteném meg azt, amit Font Sándor mondott, és szerintem ez nagyon-nagyon fontos momentuma ennek a jelentésnek, hogy akkor, amikor a végső döntést meg kellett hozni, akkor ezekkel az álláspontokkal ellentétben a magyar kormány a velünk ellenkező oldalra áll, és ez jelenti gyakorlatilag a magyar cukoripar szomorú helyzetét. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Más jelentkezőt nem látok. Csak egyetlen egy megjegyzés: bizony komoly tanulságot szolgál 2002 decembere, a koppenhágai csúcs, amikor is az európai fél drámai módon, és ez megfigyelhető, a jól ismert szalámitaktikát alkalmazta.

A végén Medgyessy miniszterelnök maradt ott tárgyalópartnerként, és szépen leszalámiztak bennünket. Ez is mutatja, hogy milyen nagy szükség van most, a kohéziós politikák újragondolásánál 2014-től a visegrádi négyek összefogására.

Ez óriási tanulságot szolgál, és itt az egyik eredménye például a cukorgyárak ügyében is, hogy milyen eredményeket, negatív formában, értünk el a 2004-es csatlakozásunk után. És hozzáteszem, hogy bizony az európai uniós csatlakozásunknak vannak pozitív és vannak árnyoldalai. A cukorgyárak privatizációja vagy a magyarországi cukortermelés bizony az egyik árnyoldalához tartozik, és mindezt nem boszorkányüldözés szempontjából mondom, hanem hogy próbáljuk meg helyrerakni a magyar mezőgazdaságot, a magyar cukoripart, ha úgy tetszik, az újraformálódó európai piacokban.

Ez nekünk nemzetpolitikai, nemzetgazdasági érdekünk, hiszen a cukorgyárak mögött én bizony ott látom a zempléni, az abaúji, csak a szerencsi cukorgyár beszállítóit, vagy a borsodi beszállítóit, sok-sok ezer kistermelőt, akiknek annak idején ugyan az volt az egyik szlogen hogy megkapják az Uniótól a támogatást, és az unokáiknak sem kell dolgozni, akik korábban répa földdel vagy beszállítói joggal rendelkeztek. Bizony ez is szépen elolvadt, és ennek csak az eseményeit látjuk.

Tisztelt Bizottság! Megadom a szót először a kormány képviselőjének, Feldman Zsolt helyettes államtitkár úrnak.

Dr. Feldman Zsolt reflexiói

DR. FELDMAN ZSOLT agrárgazdaságért felelős helyettes államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): Köszönöm szépen. Amit az elnök úr kérdezett, csak azzal kapcsolatban szeretnék néhány gondolatot a bizottság számára ismertetni.

2011 októberében jött ki egy olyan újabb javaslat, amely tulajdonképpen bebetonozná azt a korábban elhatározott szándékot, amely a kvótarendszer, a cukorpiaci rendtartás kivezetését jelentené az Európai Unióban. Ezzel kapcsolatban olyan szakmai konszenzus alakult ki Magyarországon, hogy lényegében, ahogy már Font Sándor is utalt rá, Magyarország szempontjából a kvótarendszernek ebben a formában való megszüntetése jelen pillanatban nem áll a nemzeti érdekeinkkel összhangban.

Éppen ezért a magyar agrárdiplomácia számára a feladat az, hogy részben, lehetőség szerint valóban azokat a kapacitásokat, azokat a kvótalehetőségeket próbáljuk meg megszerezni a most elindult, a következő időszakban zajló tárgyalások során, amelyek abba az irányba mutatnak, hogy a magyar cukorigény minél magasabb hányadban kerülhessen kielégítésre magyar előállításból, de természetesen ez a végcél.

Az látszik, hogy vannak olyan szövetségeseink, amelyek ebben a megfogalmazott végcélban bizonyos pontig tudnak bennünket követni, ami azt jelenti, hogy abból az okból, amit Font Sándor úr említett, amely alapvetően összhangban van a brazil cukornád-felhasználás trendjeivel, azt látjuk, hogy több olyan ország van, amely minimum a

kvótarendszer 2020-ig történő működésének a meghosszabbítását el tudja képzelni és támogatni tudja.

Itt olyan országokat kell felsorolnunk, még egyszer hangsúlyozva, hogy különböző szintig gondolják, hogy el tudunk menni, mint a lengyelek, a franciák, az osztrákok, a németek, tehát részben van, amelyik tagállam a jelen állás szerint, tehát a mostani álláspont szerint a kvótarendszer megtartása mellett, a kvóták bizonyos szintű megemelését elképzelhetőnek tartja, mások, amelyek ebben érdekeltek, természetesen inkább a szinten tartás mellett érvelnek.

Magyarország szempontjából a mondanivalóm elején ismertetett, minél magasabb szintű kvótaszerzés az, amely alapvető célként megfogalmazódott, és hozzáteszem, amiről kevesebbet beszélünk, de fontos megemlíteni, hogy az úgynevezett izoglükóz-piac tekintetében meglévő hatalmas kapacitásaink miatt a másik oldalon - az étkezési cukor mellett - az izoglükóz-cukor-kvóta megemlése szempontjából is Magyarország számára feladat ennek a megemelését elérni.

A folyamatról, a folyamat mostani állásáról azt tudom mondani, hogy tavaly október óta egy intenzív agrárdiplomáciai párbeszéd van ezzel a témával kapcsolatban. Arról, hogy ez mikor és milyen formában ér véget, most korai lenne jóslásba bocsátkozni. Én azt gondolom, hogy ebben az évben, ennek az évnek a folyamán minden bizonnyal sikerül valamiféle konszenzust elérni a szövetségeseinkkel ezen a területen, és sikerül a Bizottság számára egy olyan javaslatot és olya együttes tagállami fellépést tanúsítani, ami a magyar érdekekkel összhangban álló változást fog hozni a cukorpiaci rendtartás tekintetében. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Elnök úr!

Font Sándor reflexiói

FONT SÁNDOR (Fidesz), a cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság társelnöke: Nagyon röviden. Káli Sándor képviselőtársam említette, hogy jó lenne meghallgatni a másik felet is.

Itt csak megemlítem, de önök ezt bizonyára tudják, hogy paritásos bizottságról volt szó, ezért mind a két oldal természetesen megnevezhette azokat a személyeket, akiket fontosnak tartott, hogy személyesen is meghallgassuk, erről a 10. oldalon egyébként tételes felsorolást közlünk, a meghallgatott személyek névsoráról. Csak azért, hogy érzékelje a bizottság, hogy én úgy gondolom, mindkét fél meghallgatása ez esetben megtörtént, meg kellett hogy történjen, hiszen húsz évről van szó, ha az 1988-90-es időszakot nézzük és a 2008-2009-es végső veszteségig tartó időszakot nézzük és a 2008-2009-es végső veszteségig tartó időszakot nézzük, ez alatt több kormány váltja egymást közismerten.

Tehát a szakmai vezetők, a cukoripari kutatóintézetek, ágazati érdekképviseleti szervezetek vezetői, akik, mondhatjuk azt, hogy semlegesek politikai szempontból, szintén meghallgatásra kerültek, de kikerülhetetlen volt, hogy az akkori kormányok döntnökeit, akik ezen a területen valamiért felelősséget kaptak a döntésben, őket is meghallgassuk. Így kerülhetett sor dr. Csepri Lajos, dr. Bártfai Béla és dr. Martonyi János meghallgatására, akik abban az időszakban, az első kormány időszakában az Állami Vagyonyügynökségnél és az Állami Vagyonykezelőnél töltötték be felelős beosztásokat. De természetesen sorra kerültek a következő kormányok döntnökei is, így például Bokros Lajos, Raskó György, Draskovics Tibor, Kocsis István, Mészáros Tamás, Tömpe István, Suchman Tamás, Gráf József, Medgyessy Péter, Kovács Árpád, Erős János, hogy a csak általunk is eléggé ismert, vagy a

közéletben, vagy pedig felelős állami vállalatnál, banknál betöltött szereplők neveit említsem meg.

Összességében említhetném az ő meghallgatásukat és a meghallgatásukkor adott választ, hogy mindannyian egy kollektív amnéziában szenvedtek, semmire nem akartak emlékezni, nem tudták, hogy ez miért így következett be, és úgy emlékeztek, hogy ezt nem is ők döntötték el, hanem mindig valaki más. És amikor meghallgattuk azt a valaki mást, akkor ő is úgy emlékezett, hogy nem ő, hanem valaki mástól jött a döntési kényszer. Egy személy, egyet nem értve persze az ő álláspontjával, Bokros Lajos volt az, aki következetesen azt mondta, hogy ő akkor is azt vallotta, hogy privatizálni kell minden állami céget meg most is. Tehát ő volt az egyedüli, aki karakánul vállalta az akkori álláspontját most is. Persze ma már felelősség nélkül vállalja ezt az álláspontot, tudjuk azt az érdekes életutat, amit Bokros Lajos a szocialista kormánytól a valamiféle Magyar Demokrata Fórum utódjaként most európai parlamenti képviselőként végez, de ő legalább emlékezett, és vállalta az akkori helyzetet meg a mostanit is. Az összes többi meghallgatott szereplő, mint említettem, egy kollektív amnéziában szenvedett, érdemi információt nem tudott mondani.

Ékes József képviselőtársamnak köszönjük egyben a dicsérő szavakat, ő is tudja, hogy mit jelent egy vizsgálóbizottságban munkálkodni, többször is résztvevője volt ilyennek. Várhatóan a jövő héten kerül a parlament ülésére, legalábbis én ezt kezdeményeztem a Mezőgazdasági bizottság elnökeként.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen, elnök úr. A vitát tehát lezártuk. Még egyszer megköszönjük a bizottságnak és a bizottság társelnökének a részletes, kiváló munkáját. Köszönjük a helyettes államtitkár úrnak a tájékoztatást, hiszen azért ez a múlttól szól, de a mi bizottságunk elsősorban mindig a jelen és a jövő felé néz, hogy ebből mit próbáljunk meg a magyar kormány számára követendő példaként, tanulságként állítani, hogy legalább visszahozunk valamit a most forrongó Európai Unióban.

Határozathozatalok

Tisztelt Bizottság! Szavazást rendelek el. Két szavazás lesz.

Az első az említett jelentésről a vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló jelentésről, az általános vitára való alkalmasságáról. Ki az, aki ezt támogatja? *(Szavazás.)* 14 igen. Ki az, aki tartózkodik? *(Szavazás.)* 2 tartózkodás. Ki az, aki ellene van? *(Szavazás.)* 2 ellene. Köszönjük szépen.

És akkor mindjárt szavazunk az előbbi jelentés elfogadásáról szóló határozati javaslat általános vitára bocsátásáról. Ki az, aki támogatja? *(Szavazás.)* Szintén 14. Ki az, aki tartózkodik? *(Szavazás.)* 2 tartózkodás. Ki az, aki ellenzi? *(Szavazás.)* 2 ellenzi. Köszönjük szépen.

Tisztelt Bizottság! Én arra kérem Ivanics képviselőtársunkat, hogy legyen a bizottságnak az előadója, hiszen ő tagja volt a bizottságnak, és szeretnék megköszönni az ő munkáját is, amit ebben a bizottságban elvégzett.

Egyebek

Tisztelt Képviselőtársaim! A mai napra tehát befejeztük a bizottsági ülést, azonban szeretném elmondani, hogy a holnapi nap folyamán, tehát kedden 11 órától ülésezünk szintén itt, a Parlament főemelet 61. számú termében. 2 tervezett napirendi pontunk van, nagykövetjelölt meghallgatása, ez zárt ülés lesz és egyeztetési eljárás a roaming ügyében, csak röviden így fogom összefoglalni, a bizottság állásfoglalásának kialakítása, tehát itt is zárt ülést fogok elrendelni. Az előterjesztő a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium képviselője lesz.

Kérem képviselőtársaimat, hogy jöjjenek. Tehát holnap 11 órakor. Valószínűleg egy óránál tovább nem fog tartani a bizottsági ülésünk.

Köszönjük szépen. A bizottsági ülést bezárom.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 46 perc)

Dr. Hörcsik Richárd
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Madarász Mária és Farkas Cecília